

att jordegarens lösningsrätt till räntan må qvarstå, för att jemväl den en gång vid grundskatternas aflyftande af sig sjelft förfalla, — föreslår jag,

att hvad lag och författningar stadga i fråga om frälseränteebares rätt att, vid försäljningar af skattefrälse- eller frälsekattehemman, desamma till sig lösa, må upphöra att vara gällande.

Stockholm den 26 Januari 1876.

C. J. Svensén.

N:o 102.

Af Herr **C. J. Svensén**: *Om upphörande af den kungs- och kronoskjutsskyldighet, som hittills ålegat jordbrukarne.*

Bland de besvär och skyldigheter, som menligt tynga på den skattdragande jorden och icke så sällan skadligt inverka på dess häfd och skötsel, är den landtmannen ofta i hans mest viktiga arbeten störande kungs- och kronoskjutsen. Egentligen en qvarlefva från en råare tid med outvecklade rättsbegrepp, har den fortgått, besynnerligt nog, ända in i våra dagar, och qvarstår ännu såsom ett minne från samhällets barndom, då nödvändigheten var sin egen lagstiftare, och våldet i nödfall hjälpte till att skaffa helgd åt det som i sig sjelft var ett lika stort ingrepp i den naturliga rättigheten att fritt bestämma om sin tid och sina krafter, som utöfvandet af denna rättighet *då* var ett uttryck af den ohejdade och råa kraft som, i brist af eller utan afseende på andra medel, så väl visste att slå sig fram till sitt mål. Men hvad som i en tid af bristande odling, så väl i andligt som i materiellt hänseende, kunde ega ett slags försvar i nödvändigheten att komma fram i ett land i saknad af alla transport- och fortskaffningsmedel, utom dem som för tillfället kunde åstadkommas, har längesedan upphört att ega detta slags försvar för sin tillvaro, sedan en mera utbredd kultur och sundare rättssidéer fått tid att göra sig gällande. Det torde således numera svårigen kunna försvaras, att den klass af svenska folket, som i öfrigt får vidkännas så många besvär och skyldigheter för ett stun-

dom föga tacksamt och alltid med ansträngningar och försakelser förenadt jordbruk, äfven under sina mest viktiga och maktpåliggande arbeten skall störas af en skyldighets utgörande, för hvilken numera icke förefinnas samma grunder och anledningar som fordom. Detta är dock förhållandet med kungs- och kronoskjutsen.

Den tages nästan alltid i anspråk under de för landtmannen mest olämpliga tidpunkter och är just derigenom så mycket mera kännbar och skadlig. Med den utveckling, som våra fortskaffningsmedel vunnit genom ångkraften, och i ännu större mån antagligen erhålla en i nära ligande framtid, torde tiden vara inne att låta detta onus upphöra.

För att nu icke tala om de allmänt kända olägenheter denna skjuts-skyldighet medför, i synnerhet för den icke privilegierade jorden, då skjutsen *författningsenligt* uppbådas, får jag endast erinra om en i senare tider tillkommen olägenhet, om hvars rättmätighet mycken tvekan råder. Detta är nemligen de årligen skeende uppbåden till skjuts vid de inom regementena förekommande fältmanövrerna, hvarmed de skjutsskyldige anse sig icke lagligen pligtiga att taga befattning, men som i alla fall blifver dem ålagd, så att de mångenstädes å min ort få färdas 3 å 4 mil till samlingsplatsen, och merendels skjutsa ett par mil för ringa ersättning, då hemfärden belöper sig till 5 å 6 mil och hela skjutsen medtager en tid af två dagar. Det gifves exempel på att för legning vid utgörande af dylik skjuts erlagts 10 kronor för hvarje häst, då den skjutsande jemväl egt uppbära skjutslegan. Och sådana extra beskattningar måste ovedersägligen menligt och förlamande inverka på jordbruksnäringen i dess helhet och den oprivilegierade i synnerhet.

Det missnöje och den oro, som öfverallt råder i fråga om kungs- och kronoskjutsen, grundar sig på förut anförda omständigheter, och jemväl på den att vid sådana skjutsningar ofta nog oförsvarligt hållas med landtmannens hästar, samt att stundom obotliga skador desamma tillskyndas genom otillständigt och öfverdådigt körande, hvarföre det må vara på tiden att afskaffa desamma, helst, som sagdt är, samfärdsmedlen numera så utvecklat sig, att detta kan ske utan olägenhet för det allmänna. Jag föreslår alltså,

att den kungs- och kronoskjutsskyldighet, som hittills ålegat jordbrukaren, må upphöra.

Stockholm i Januari 1876.

C. J. Svensén.